

Tomić, Luka

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Fine Arts / Sveučilište u Zagrebu, Akademija likovnih umjetnosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:215:677495>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-13**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Fine Arts in Zagreb](#)

„Akaša“

Završni rad za preddiplomski studij na Odsjeku za Animirani film i
Nove medije

Student: Luka Tomić

Mentor: red. prof. Aleksandar Batista Ilić

Akademija likovnih umjetnosti u Zagrebu

2022. godina

Kroz upoznavanje hrvatske rodnovjerne župe te žreca vješca¹ u istoj, počeo sam slušati o raznim magijskim praksama i vjerovanjima koji sežu iz slavenske kulture. Upoznavanje sa rodnovjerjem prisjetilo me i na samog Josepha Beuysa kojem su nakon pada iz vojnog aviona, tatarski šamani navodno spasili život. Potaknut tematikom, izradio sam zvučno-prostornu instalaciju „Akaša“ u kojoj prikazujem vlastiti model svemira koji je izvučen iz nekoliko različitih kultura. Akaša je sanskrska riječ koja se može prevesti kao “eter”. Korijen riječi „kas“ znači “biti vidljiv”, “nebo”, “atmosfera” ili “otvoreni prostor”. Termin se koristi u tradicionalnoj indijskoj kozmologiji, a prisutan je i u nekim primjerima zapadnog spiritualizma. Glavna karakteristika koja se pripisuje akaši je „shabda“ (zvuk). Za budiste, akaša je podijeljena na akasa-dhatu, što znači "ograničeni prostor", i ajatakasa, što se odnosi na beskrajni prostor.

Instalacija, podijeljena je na tri glavne razine kako se i arhetipski po kulturnom antropologu Mircea Elijadeu prikazuje svemir kod *šamana*, *vračeva*, *čarobnjaka* i *medicine-man*-ova u „primitivnim“ religijama društava diljem svijeta: gornji svijet, srednji svijet i donji svijet. Gornji svijet prikazujem kroz ornitološke motive u kojima su četiri sporedna te prikazuju strane svijeta i kretanja. Središnji motiv gornjeg svijeta je subjekt koji je po raznim *šamanskim* praksama stvorio svijet- orao. Sa piramidalnog gornjeg svijeta, kompozicija se spušta u spiralni srednji svijet koji je pun elementa drva, kamenja, školjki, a ide prema donjem svijetu koji je pun kostiju goveda i divljači. Tamo i završava sa centralnim dijelom gdje je pepeo koje simbolizira kraj dok jaje na istom predstavlja ponovno kozmičko rođenje te kompoziciju ponovno diže prema gornjem svijetu.

U procesu stvaranja instalacije, primijetio sam da su neki dijelovi zvučni te sam shvatio da je uz svijetlost i frekvencija ključna u stvaranju svijeta kao u biblijskom tumačenju: „U početku bijaše Riječ i Riječ bijaše u Boga i Riječ bijaše Bog.“ Zvučne elemente povezo sam sa zlatnom niti na kojoj je obješen ključ kojeg gledatelj može potegnuti te proizvesti zvuk unutar instalacije.

1 „Žrec je starovjerni slavenski kasnoantični i ranosrednjovjekovni animistički svećenik i magijski praktičar stare slavenske religije obožavanja prirode i kulta predaka. U daljnjim fazama hrvatskog rodnovjerja, u drugom desetljeću 21. stoljeća i u sklopu Saveza hrvatskih rodnovjeraca, ta se funkcija raslojila na četiri obredne funkcije koju obavljaju različite osobe: **žrec obrednik**, **žrec krijesnik**, **žrec vještac** i **volh**.“ Deniver Vukelić: „Magija na hrvatskom povjesnom prostoru“, Školska knjiga, 2021.

Uz ključ obješen na okviru instalacije, jedini elementi ljudske tvorevine su zvona i strijele koje imaju također svoje primjene u šamanističkom i religioznom aspektu. Na okviru, nalaze se i upute: „Primi ključ. Potegni zlatnu nit.“ koje gledatelju jasno govore što da učini dok promatra instalaciju te ga čine direktnim sudionikom u instalaciji.

Većina materijala koje sam koristio u instalaciji su prirodni - drvo, kamen, lava, plodovi, školjke, koža, perje, kosti, jaje te sam ih povezao sa konopom od kudelje. Same materijale sam pronašao ili su poklonjeni od raznih poznanika. Elementi povezivanjem dobivaju magijsku konotaciju kao što su predmeti dobivali u Vladimir Dodig -Trokutovom „Anti-muzeju“ kroz postav. Također, spomenuo bih i umjetnički kolektiv TARWUK kojeg čine Bruno Pogačnik Tremow i Ivana Vukšić koji kroz svoje antropomorfne instalacije svojevrsnog osobnog modela svemira koriste kombinaciju umjetnih i prirodnih materijala.

Kao što su vračevi magijski liječili i bacali uroke u plemenima u kojima su se nalazili, tako i umjetnik ima odgovornost nad pukom koji promatra umjetnost. Nije samo Joseph Beuys, umjetnik i šaman, smatram da svi kroz svoju umjetničku prezentaciju metafizički djeluju na publiku. Kroz svoju instalaciju, htio sam natuknuti korijene takvog mišljenja te publici predstaviti vremenski okvir u kojem su se odvijale prve estetizacije iz kojih je kasnije proizašla i sama umjetnost. Instalacija dopušta promatraču da vlastitom intervencijom nad zlatnom niti tvori zvuk, a uši zvone kao dokaz.

PRIMI
KLJUČ.

POTEGNI
ZLATNU NIT.

